

Verbonden jeugd in Assen: Op weg naar een jongerencentrum

ASSEN - **MEI 2024**

Over CMO STAMM

Wij zijn hét kenniscentrum voor sociaal-maatschappelijke vraagstukken in Groningen en Drenthe. Samen met onze partners creëren we innovatieve oplossingen die bijdragen aan een krachtige samenleving. Een samenleving waarin iedereen meedoet. Dat is wat ons drijft.

We onderzoeken, initiëren, adviseren en realiseren. Altijd onafhankelijk. Met innovatiekracht, kennis van zaken en het vermogen te verbinden. Met een scherp oog voor de mensen voor wie we het doen. Zo realiseren we oplossingen met impact.

Zo blijf je op de hoogte

Via de website van CMO STAMM kun je je gratis aanmelden voor de maandelijkse digitale nieuwsbrief. Zo ben je altijd op de hoogte van het verschijnen van nieuwe publicaties of interessante feiten en cijfers.

© Copyright 2024, CMO STAMM

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van CMO STAMM.

Voor zover het maken van kopieën is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912j° het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1995, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 882, 1180 AW Amstelveen). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze opgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich te wenden tot CMO STAMM.

Inhoudsopgave

Inleiding en leeswijzer....4
Samenvatting....5
1. Duiding eerder onderzoek....6
2. Belangrijkste uitkomsten gesprekken....9
3. Voorbeelden van jongerencentra elders....13
4. Varianten van jongerencentra voor Assen....17
Geciteerde rapporten....22
Bijlage....23

Inleiding en leeswijzer

De gemeente Assen zet zich in voor jongeren. Dat blijkt onder andere uit de startnotitie ''beleid door en voor jongeren'' (Gemeente Assen, 2023), recente initiatieven zoals het jongerenpanel en ideeënfestival, en het rapport ''Jong in Assen'' (Rekenkamercommissie gemeente Assen, 2022).

Jongeren in de gemeente Assen geven al langer aan dat ze behoefte hebben aan een plek om samen te komen. Jongeren van stichting New Wave maakte zich hier een aantal jaren geleden hard voor, en bij de Baggelhuizerplas bouwden jongeren hun eigen ontmoetingsplek. Ook was er in juli 2023 een initiatief van jongeren ondersteund door cultuur- en welzijnsorganisaties die met jongeren werken in het pand van de voormalige 'saloon'.

De gemeente Assen heeft CMO STAMM in het najaar van 2023 gevraagd om mogelijkheden te onderzoeken om jongeren in Assen ruimte te bieden. In samenspraak met de partijen die eerder het initiatief hiervoor namen. Het gaat om een inventarisatie en haalbaarheidstoets hoe ruimte(n) voor jongeren in Assen is te realiseren. Naar aanleiding van de eerste gesprekken met betrokkenen stelde CMO STAMM vast dat de gemeente Assen wil koersen op een fysieke ontmoetingsruimte voor jongeren. Dit maakt de ruimte een gedeelde wens van jongeren, maatschappelijke organisaties en gemeente.

In afstemming met de gemeente Assen levert CMO STAMM met dit rapport een aantal opties voor een fysieke ontmoetingsruimte voor jongeren. Hier hoort onder andere een inventarisatie van succesfactoren bij derden, kansen en risico's van een ontmoetingsruimte, en een beeld van de financiën bij. Hiermee kan het college B&W van Assen richting bepalen voor de nadere uitwerking van een jongerenruimte.[1]

[1] Dit rapport bevat geen ondernemingsplan voor een jongerencentrum. Het gaat niet over marketing en promotie, juridische structuur, afspraken met samenwerkingspartners, evaluatie van concrete locaties en voorstellen voor monitoring van prestaties van het jongerencentrum.

Leeswijzer

Het startpunt van de opdracht is de afstemming met de betrokken partijen die eerder initiatief hebben genomen voor een jongerenruimte (ICO/DAF en Vaart Welzijn). We zijn in dit gesprek nagegaan hoe jongeren elkaar nu al ontmoeten en welke plekken er voor hen zijn in Assen (zie Bijlage I voor de opbrengst hiervan). We hebben voortgebouwd op eerdere onderzoeken van de rekenkamercommissie en Vaart Welzijn onder jongeren in Assen en geven daarbij extra duiding aan de resultaten (zie hoofdstuk 1).

We zijn vervolgens met jongeren in gesprek gegaan om een goed beeld te krijgen van hun perspectief en wensen voor een fysieke ontmoetingsruimte. Tevens hebben we geïnventariseerd waarom een eerder jongerencentrum in Assen niet meer bestaan (zie hoofdstuk 2). In dit hoofdstuk zijn ook de belangrijkste uitkomsten uit de gesprekken met de raadsbrede werkgroep jongeren van de gemeenteraad beschreven. Verder hebben we voorbeelden opgehaald vanuit andere gemeenten die met een jongerencentrum werken (zie hoofdstuk 3). Tot slot zetten we een aantal mogelijke varianten voor ontmoetingsruimte voor jongeren in Assen op een rij (hoofdstuk 4).

Gedurende de looptijd van het onderzoek heeft de gemeente Assen zelf ook verder uitvoering gegeven aan onderdelen van hun jongerenbeleid. Er is 1 miljoen euro vrijgemaakt de komende jaren voor initiatieven van jongeren. In 2023 en 2024 heeft de gemeente jongeren betrokken via diverse kanalen en ideeën van jongeren opgehaald via de campagne ''Top Idee? Kom ermee!''. De komende drie jaar financiert de gemeente voor 100.000 euro per jaar ideeën van jongeren die zij zelf uitvoeren. Dit traject staat los van het huidige onderzoek naar mogelijkheden voor

een ontmoetingsruimte voor jongeren, maar het kan elkaar in de toekomst versterken.

We hopen dat met dit rapport en de uitkomsten een goede keuze gemaakt kan worden voor het realiseren van een jongerenruimte in Assen. We willen hierbij alle personen bedanken die hun medewerking hebben verleend aan het onderzoek.

Samenvatting

Er is behoefte aan een ruimte voor jongeren in Assen, waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten, er plek is om hulp te vragen, en ruimte is om talent te ontwikkelen. Een plek waar jongeren elkaar op een veilige en plezierige manier kunnen treffen. Dit overkoepelende beeld komt uit een duiding van eerdere onderzoeken onder jongeren in Assen en diverse (groep)sgesprekken met jongeren en andere belanghebbenden in Assen.

Jongeren geven al langer aan dat ze eigen plek willen in Assen. Er zijn hiervoor de laatste jaren diverse initiatieven geweest waar jongeren bij aanwezig waren. Dit heeft ertoe bijgedragen dat het thema op de politieke agenda is gekomen. Op dit moment is er ook een groep jongeren die het zelf willen gaan uitvoeren en initiatief nemen. Kortom, er is momentum in Assen om door en voor jongeren een jongerencentrum te gaan opzetten.

Uit het huidige onderzoek blijkt een gezamenlijke ambitie voor een jongerencentrum. Een ruimte faciliteert ontmoetingen en verbindingen. Wel zijn er keuzes te maken in de facilitering, financiering, de schaalgrootte, het doel en de plek van het jongerencentrum. Wie gaat bijvoorbeeld de jongeren helpen, zijn dit de bestaande samenwerkingspartners van de gemeente of een onafhankelijke facilitator? En op welke locatie komt het jongerencentrum, is dat aan de rand van het centrum? En zijn er op dit moment beschikbare panden (vanuit het vastgoed van de gemeente)?

Uit alle gevoerde gesprekken blijkt dat het de jongeren zelf zijn die de regie gaan nemen in het jongerencentrum. Zij zijn verantwoordelijk voor de inrichting van het pand en de programmering van activiteiten. Zij zijn degenen die andere jongeren gaan enthousiasmeren om ook naar het jongerencentrum te komen en zorgen voor begeleiding (mentorschap). Dit betekent tevens dat jongeren ook zelf bepalen wat de doelgroep is van het jongerencentrum.

Verder blijkt uit de eerdere onderzoeken en de gesprekken dat tot nu toe niet alle initiatieven en aangeboden activiteiten door jongeren worden gevonden. Een belangrijk gegeven en tevens een aanbeveling om de programmering voor jongeren zichtbaar te maken en te stroomlijnen. Dit kan bijvoorbeeld vanuit de organisatie van een jongerencentrum opgepakt worden.

De gemeente kan de jongeren in positie brengen en op weg helpen door kennis en netwerken te delen, verbindingen met andere partijen te leggen, voor budget te zorgen, en kaders te schetsen waar het jongerencentrum aan moet voldoen (vergunningen, veiligheid etc.). Ook kan de inzet van professionals gewenst zijn, om jongeren te helpen hun ideeën voor het jongerencentrum te laten uitkomen, en hun talenten te laten ontplooien.

Afhankelijk van de keuze die voor de opzet van een jongerencentrum wordt gemaakt, is de volgende stap om beschikbare locaties in kaart te brengen, met jongeren bij die locaties langs te gaan en een businessplan uit te gaan werken.

1. Duiding eerder onderzoek

Onderzoek Rekenkamercommissie 'Jong in Assen'

Begin 2022 deed SenseGuide in opdracht van de Rekenkamercommissie van de gemeente Assen narratief onderzoek naar de behoefte van jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar in Assen. Er zijn 583 jongeren (van de ongeveer 10.000 jongeren in Assen) bereid gevonden mee te werken aan het onderzoek. De respons lag hiermee op een kleine 6%, wat aangeeft dat jongeren een moeilijk te bereiken doelgroep is voor dergelijk onderzoek. De deelnemende jongeren bleken representatief voor de jongerenpopulatie in Assen naar gender, leeftijdsgroep en woonwijk. De resultaten zijn niet voor opleiding gecontroleerd.

Belangrijke conclusies van het onderzoek waren dat er voldoende aanbod is aan sport-, cultuur- en welzijnsvoorzieningen. De meeste jongeren geven aan zich prima te vermaken in hun vrije tijd. Eigenlijk zegt 10% van de jongeren niet te kunnen doen wat ze leuk vinden buiten schooltijd. Jongeren gaan in hun vrije tijd het liefst om met vrienden, of ze sporten graag.

Jongeren zijn wat minder te spreken over het gemeentelijke aanbod aan voorzieningen en missen ontmoetingsgelegenheden. Ook ontbreken voldoende uitgaansgelegenheden volgens de jongeren, maar dat ligt minder in de invloedssfeer van de gemeente. Toch denkt de gemeente hier in mee, zo is vanuit het jongerenpanel van de gemeente een bijeenkomst georganiseerd over de horeca in Assen. Er is een behoefte om dit samen met jongeren te verkennen.

De beeldvorming dat er weinig te doen is voor jongeren (''je hoort vaak jongeren praten dat er zo weinig activiteiten voor hen zijn'') wordt door driekwart van de jongeren bevestigd. Deze vraag aan jongeren komt niet uit het niets, het thema heeft al jaren de aandacht in Assen. In de media is meermaals bericht over de beperkte voorzieningen voor jongeren in Assen. In het onderzoeksrapport is te lezen dat dergelijke berichten een beleidsreactie oproepen, maar er geen duurzame initiatieven uit zijn voortgekomen. Maar ook dat de werkelijkheid vaak wat genuanceerder ligt dan in de berichtgeving te lezen was.

Het onderzoeksrapport heeft een aantal heldere bevindingen. Belangrijk signaal is dat jongeren **onbekend zijn met het huidige aanbod aan voorzieningen**, en met mogelijkheden om subsidies aan te vragen (via STILA en Mijn Buurt Assen) voor eigen initiatieven. Uit het onderzoek blijkt dat jongeren ook niet per se zelf initiatief willen nemen. Overigens is op het moment van schrijven nu wél in Assen een groep jongeren die initiatief wil nemen.

Verder komt naar voren dat het aanbod van de gemeentelijke voorzieningen en activiteiten onvoldoende aansluit bij de leefwereld van de jongeren. Maar ook dat de gemeente beperkt invloed heeft om aan de behoefte van jongeren tegemoet te komen. Zo hebben jongeren van 15 jaar en ouder behoefte aan een levendige binnenstad, iets waar vooral ondernemers op in kunnen springen met winkel- en uitgaansgelegenheden. In dit kader geven ondernemers aan dat activiteiten voor jongeren een bedrijfseconomische uitdaging is. Het is financieel niet aantrekkelijk. Voor jongeren is het belangrijk dat voorzieningen en activiteiten weinig tot geen geld kosten.

Tot slot hebben jongeren van 12 tot 15 jaar behoefte aan fysieke plekken waar ze samen kunnen zijn met leeftijdsgenoten, iets waar de gemeente een rol in kan spelen, en ook gaat pakken volgens de startnotitie (Gemeente Assen, 2023). Ook in het betrekken van jongeren bij bestaande initiatieven in de wijken.

Vaart Welzijn Onderzoek 'Jongeren in Assen'

Eind 2021 deed Vaart Welzijn onderzoek naar wensen en behoeften van jongeren op een aantal thema's. Het ging hier om 70 gesprekken met jongeren in de leeftijd van 12 tot 20 (Vaart Welzijn, 2022). Er deden relatief meer jongeren (39) in de

leeftijd van 12 tot 16 jaar mee in het onderzoek. Er is niet gekozen voor een vast format, dus de gesprekken vonden op school, digitaal of op straat plaats, en individueel of in groepen. Goed om op te merken is dat de gesprekken plaatsvonden aan het einde van de coronaperiode, een periode waarin een groot deel van de jongeren behoefte hadden aan fysiek contact, en geen online activiteiten meer wilden.

Individuele vragenlijst

Voordat de gesprekken plaatsvond hebben de jongeren individueel een vragenlijst ingevuld. Zo gaven de jongeren cijfers aan voorzieningen in Assen. Georganiseerde sportvoorzieningen kwamen als beste uit de bus. Uitgaansvoorzieningen en ''binnen ontmoetingsvoorzieningen'' kregen een onvoldoende van de jongeren. Deze laatste categorie gaat om een jeugdsoos of jongerencentrum, iets dat jongeren in Assen missen. De jongere jeugd mist ook buitenvoorzieningen als skatebanen en pumptracks, ook al geven ze deze voorzieningen in Assen een voldoende. Jongeren van 16 jaar of ouder vinden daarnaast de uitgaansvoorzieningen ondermaats. Ze missen winkels en uitgaansplekken voor jongeren. Dit kwam ook uit het hiervoor behandelde rekenkameronderzoek naar voren.

Op de vraag of Assen een jongerencentrum nodig heeft, reageert driekwart van de respondenten positief. Daarbij geeft ook zeven op de tien respondenten aan dat ze naar het jongerencentrum toe zouden gaan wanneer deze er zou zijn. Tot slot wil eenzelfde groep respondenten het jongerencentrum in het centrum, en drie op de tien jongeren willen het in de wijk. De leeftijd van de respondenten maakt hierbij niet uit. Het is niet zo dat de respondenten in de leeftijd van 12 tot 16 de voorziening vaker in de wijk willen hebben.

Bovenstaande individuele antwoorden van 70 jongeren zijn niet zonder meer te generaliseren naar de gehele populatie jongeren in Assen. Daarvoor heeft een te kleine groep jongeren de vragenlijst ingevuld. Verder is niet bekend of de jongeren daadwerkelijk in de gemeente Assen wonen, of er alleen naar school gaan. De jongeren verschillen wel in leeftijd, geslacht en opleidingsniveau van elkaar. Het is niet duidelijk of deze kenmerken representatief zijn voor de populatie.

(Groeps)gesprekken

In de gesprekken met jongeren is gevraagd hoe jongeren het jongerencentrum voor zich zien en welke functies het moet herbergen. Een veelheid aan functies komen voorbij, waaronder een wegwijzer naar wat er nog meer te doen is in Assen. Driekwart van de respondenten in het onderzoek geven aan dat ze niet weten waar ze informatie kunnen vinden over wat er allemaal te doen is in Assen. Het liefst hebben ze hiervoor een centraal punt (vb. een website) om heen te gaan, zoals een activiteitenkalender, die ook op scholen (fysiek) kan worden opgehangen. In de promotie kan ook sociale media helpen om activiteiten uit te lichten. Verder worden verschillende mogelijkheden voor de invulling van de ruimte genoemd, zoals een grote ruimte voor ontmoeting en podia, als verschillende kleine ruimtes met zitjes.

De onderzoekers geven verschillende aanbevelingen en tips mee in hun rapportage. Relevante tips die in gesprekken met belanghebbenden (beschreven in hoofdstuk 4) ook gehoord worden, zijn:

- Jongeren willen zich bij voorzieningen thuis en veilig voelen, dat ze zichzelf kunnen zijn, zonder oordelen. Iedereen is welkom. Al dan niet met begeleiding die de taal van jongeren spreekt.
- Ondersteuning van jongeren moet laagdrempelig zijn, snel benaderbaar/bereikbaar en ze moeten naar je luisteren. De persoon is belangrijk en minder de organisatie. Jongeren zelf kunnen ook helpen. Specifiek gaat het ook over een leerschool voor praktische zaken als koken.

- Er is vraag naar activiteiten, er is geld in diverse potjes, maar jongeren kennen het niet, weten niet hoe aan te vragen en hoe een activiteit te organiseren. Hier liggen kansen in vraag en aanbod samen te brengen.

Onderwerpen top 10

Naast de gesprekken met jongeren hebben rond de 900 jongeren op een stembiljet met 36 thema's hun 10 belangrijkste thema's aangegeven. De zogenoemde *Top 10 Most Wanted 2022*. Veiligheid, sociale media en geld zijn de drie meest aangekruiste thema's. Een jongerenruimte is ook veel aangekruist, en nam de vijfde plek in op de lijst van meest genoemde thema's.

Deze onderwerpen top 10 werd gepresenteerd als hetgeen de jongeren in Assen het meest belangrijk vinden, maar dat is eigenlijk niet uitgevraagd. De jongeren konden geen rangorde aangeven in thema's. Er kan op basis van de stembiljetten alleen geconcludeerd worden dat als jongeren tien thema's aankruisen, het thema veiligheid daar het vaakst onderdeel van uit maakt.

Experimenteerruimte voor jongeren

Bas de Leeuw (Actium – programmaleider Leefbaarheid & voormalig jongerenwerker) en Nick Steenge (voormalig evenementencoördinator Vaart in Assen) hebben rond 2020 een onderzoek gedaan voor de toenmalige wethouder naar mogelijkheden voor activiteiten en een ontmoetingsplek. Hiervoor hebben zij diverse lokale ondernemers vanuit horeca, cultuur en evenementenbranche geïnterviewd over een experimenteerruimte voor jongeren. Tevens hebben zij geput uit de interviews met jongeren van Vaart Welzijn die hiervoor beschreven is (De Leeuw & Steenge, 2022).

Het toenmalige aanbod van voorzieningen namen ze onder de loep, en concludeerden dat het op het gebied van sport redelijk goed voor elkaar is, maar op cultureel vlak mist een poppodium, en tevens in het algemeen een jongerencentrum en uitgaansgelegenheden voor jongeren.

Verder was de conclusie dat het aanbod van voorzieningen, activiteiten en financiële middelen deels aanwezig is, maar dat er geen onderlinge verbinding bestaan. Jongeren weten niet wat er allemaal is.

Het resultaat van het onderzoek was een advies om een jaar lang een non-stop indoor jongeren festival te organiseren (rondom de havenkade), ofwel de experimenteerruimte voor jongeren. Het ging om een groot stedelijk jongerencentrum, waar vraag en aanbod samenkomen. Het idee van het festival is dat het ruimte geeft aan alle bestaande organisaties om te verbinden en mogelijkheden aan jongeren te bieden. Evaluatie vindt na een jaar plaats, en vervolgens worden de succeselementen van het festival gecontinueerd. Een kostenindicatie voor de inrichting werd geschat op 100.000 euro, programmering en marketing op 35.000 en daarnaast personele inzet (geen inschatting van kosten). Dit advies was aan het vorige college van B&W gericht, en heeft geen vervolg gekregen.

2. Belangrijkste uitkomsten gesprekken

Gedurende het onderzoek zijn er met verschillende betrokkenen en belanghebbenden gesprekken gevoerd. In dit hoofdstuk staan de belangrijkste uitkomsten van de gesprekken centraal. Vanaf januari zijn er meerdere (groeps)gesprekken gevoerd, respectievelijk met jongeren zelf, de raadsbrede werkgroep jongeren, de voormalig medewerker van de gesloten jongerencentrum ''de Industry'' (tevens initiator van het onderzoek ''Jongeren in Assen'' van Vaart Welzijn), medewerkers van ICO & Digital Art Factory, en twee wethouders[2] (jongeren en cultuur).

Raadsbredewerkgroep jongeren

De raadswerkgroep jongeren, met een vertegenwoordiger uit iedere fractie in de gemeenteraad, is blij dat het thema 'ruimte voor jongeren' serieus wordt genomen. Tevens zien ze dat na corona meer te doen is voor jongeren, qua activiteiten. Een eigen plek voor jongeren ontbreekt nog. Alle politieke partijen in Assen schreven in hun plannen voor 2022-2026 dat iets positiefs nodig was voor jongeren, van een jongerenkwartiermaker, naar ontmoetingsplekken in iedere wijk tot een (stedelijk) jongerencentrum.

Qua jongerenruimte zijn er een paar ééndaagse projecten geweest, maar dit is nooit doorgezet. Het grote merendeel ziet een fysieke ontmoetingsruimte voor jongeren zitten. Er is discussie in de werkgroep of het om versterking van (bestaande) plekken in wijken moet gaan of een plek in of nabij het centrum van Assen. Daarbij speelt de leeftijd van jongeren ook een rol; 12- tot 15- jarigen een plek in de wijk, vanaf 15 jaar en ouder in het centrum. Het voorbeeld van El Padrino in Kloosterveen wordt genoemd, waar een groep van 50 jongeren tussen de 13 en 16 jaar één zaterdag in de maand aanwezig is. Doordeweeks is El Padrino soms open en ontvangt een groep van 10 jongeren. De vraag die de raadsgroep zich stelt is: willen we dit in elke wijk? Tegelijkertijd is er het besef dat dat versterking van wijkvoorzieningen niet een plek voor jongeren in het centrum uitsluit.

In deze jongerenvoorzieningen speelt de leeftijdsgrens voor alcohol een rol. Dit is bijvoorbeeld volgens de initiatiefnemer van El Padrino (waar ze geen alcohol schenken) ook de reden dat oudere jongeren er niet komen. De raadsleden noemen verder bijvoorbeeld schoolfeesten die stilgelegd worden vanwege alcohol, of GOZERO-feesten in de Bonte Wever waar blaastesten worden ingezet. De boodschap is dat er goed over nagedacht moet worden hoe een jongerenruimte met alcohol omgaat.

Belangrijke voorwaarde voor een plek is dat jongeren zich er thuis moeten voelen. Dit bereik je door een plek te hebben waar je lawaai mag maken, die gratis toegankelijk is, en waar ruimte is voor creativiteit is en keuze in eigen inrichting. Een laagdrempelige plek waar verschillende activiteiten kunnen plaatsen. Niet een plek in school of in welzijnsorganisatie, waar jongerenwerkers nu zitten. Maar wel een plek waar je activiteiten aanbiedt gericht op het welzijn van jongeren (thematiek: eenzaamheid en buitensluiten; denk aan de programma's van Vaart Welzijn). Jongerenbegeleiding wordt belangrijk gevonden. Het voorbeeld van Jimmy's in Emmen wordt genoemd, dit zou de gemeente Emmen veel geld besparen (*social return on investment*). In hoofdstuk 5 gaan we dieper in op Jimmy's in Emmen.

Het liefst ligt de regie bij jongeren zelf, niet bij de bestaande organisaties die met jongeren werken (zie daarvoor BEGRIP bij de paragraaf ''jongerenbijeenkomst''). Ze zien dat jongeren best de handen uit de mouwen willen steken (denk aan het

[2] Er is geen weergave van het gesprek met de wethouders gegeven in deze rapportage; de richting waarin de wethouders op willen zal in het college- en raadsvoorstel, opgesteld na afronding van het huidige onderzoek, aan bod komen. Opgemerkt is dat zij eigenaarschap van jongeren belangrijk vinden, willen weten wat jongeren zelf willen en er belang aan hechten dat er voldoende draagvlak en draagkracht onder jongeren is.

initiatief van ''de Saloon''), maar het moet niet te complex worden met regelgeving; dit kan het best in samenspraak met een organisatie (of facilitator) opgepakt worden. En denk naast jongerenwerkers ook aan de inzet van stagiaires, bijvoorbeeld vanuit opleiding Social Work in Assen.

Insteek van de meeste raadsleden is om de locatie langere tijd open te hebben, maar je moet wel realistisch blijven, want groepen jongeren komen op en verdwijnen, zo ook locaties (in het verleden). Hopelijk kan het jongerencentrum in Assen een duurzaam karakter krijgen.

Er is verdeeldheid over de exacte locatie in Assen, als ook hoe groot de locatie moet zijn. Locaties als in het Havenkwartier (de wijk is nog in ontwikkeling), of het pand van de voormalige Saloon (een smalle passage, en chaos met fietsen voor de deur). Een idee is om te beginnen met een kleine locatie en kijken hoe het loopt, maar ook genoemd is om gelijk een grote locatie opzetten, waar ruimte is voor verschillende activiteiten naast elkaar, als ook een poppodium. Kortom, er zijn verschillende ideeën vanuit verschillende partijen over de opzet en de locatie van een jongerencentrum. Echter, de gemene deler is dat een ruimte voor jongeren gewenst is.

Jongerenbijeenkomst

Half maart hebben we jongeren uitgenodigd om te horen wat zij in Assen willen doen. Via de uitvoerende organisaties die met jongeren werken en de gemeente hebben we de uitnodiging (flyer) hiervoor uitgezet. Er kwamen twintig aanmeldingen binnen voor deze bijeenkomst in het duurzaamheidscentrum Assen. Op de avond zelf waren er ook een paar jongeren die zich niet vooraf hadden aangemeld, evenals een aantal ouders van jongere deelnemers. Daarnaast waren twee jongerenwerkers van Vaart Welzijn aanwezig.

Vlak voor de bijeenkomst werden we gebeld door één van de jongeren, die met een groepje een uitgewerkt plan '' BEGR!P wilde presenteren. Hiervoor hebben we tijdens de bijeenkomst ruimte gecreëerd.

Na een korte uitleg van onze opdracht is het gesprek met jongeren gevoerd. Iemand noemde dat er van boven naar beneden wordt gewerkt, zonder jongeren, en dit werd beaamd. Podium Zuidhaege en DNK werden ziekenhuizen genoemd, wit en netjes; er is geen eigenaarschap van jongeren. Niet een plek van de jongeren, maar voor de jongeren. Initiatieven die er zijn in Assen zoals diverse lessen en workshops zijn wel leuk, maar het is eenmalig en er is weinig connectie. DNK-jongeren organiseren evenementen, zoals een kledingruil, een aantal keer per jaar. Dit blijkt best een succes. Het DNK-marketing team heeft hierin goed ondersteuning geboden.

Een aantal jongeren blijkt het lastig te vinden om na te gaan wat er allemaal te doen is in Assen. De jongeren moeten wel bereikt worden als je activiteiten voor ze organiseert. Zo had een jongere *Dungeons and Dragons* georganiseerd in het wijkgebouw van Pittelo, geholpen door Vaart Welzijn, alleen kwam er geen jongeren uit de wijk zelf op af.

Er is geen centraal orgaan voor jongeren, daar willen een groep jongeren op inspelen met BEGR!P – voor en door jongeren. Het idee ontstond nadat ze elkaar op een bijeenkomst van de gemeente ''het ideeënfestival'' (1 maart 2024, zie volgende paragraaf) hadden gesproken. Een deel van deze jongeren heeft eerder KAMP in Assen gehad, een buitenterrein bij de Baggelhuizerplas, en een aantal jongeren was bij het initiatief in de voormalig Saloon betrokken.

In een uitgewerkte presentatie laten de jongeren ze zien hoe BEGR!P kan werken; ze willen bestaande initiatieven met elkaar verbinden. Met medewerking van jongerenwerkers/coaches (grote broer/zus) willen ze een plek waar talent wordt gefaciliteerd. Ze werken hun ideeën uit vanuit de Open Hof (gebouw van Stichting Assen Bloeit), maar hebben een verlangen naar een eigen ruimte. Ze zien een

centrale ontvangstruimte voor zich, met café-functie, waar verder ook diverse ruimtes zijn om activiteiten te ondernemen. Waarbij ook een creatieve jongerenclub als DAF terecht kan. En er plek is voor een uitleen: van camera's, dj sets, springkussens etc. Tevens richten ze graag een evenementenafdeling in, waar de promotie van activiteiten, evenementen wordt gedaan en sociale media content wordt gemaakt.

Ze zien een plek voor zich waar verschillende activiteiten bij elkaar in de buurt plaatsvinden, waar je jongeren tegen kan komen die in hetzelfde pand aan andere activiteiten deelnemen, bijvoorbeeld workshops, exposities of taalles. Een plek waar ruimte is voor ontmoeting, hulp en talentontwikkeling. Ze zien mogelijke locaties voor zich bij de oude graansilo, of in het oude pand van de V&D.

Ideeënfestival Assen

De gemeente Assen heeft budget beschikbaar gesteld om ideeën van jongeren te realiseren. Jongeren konden begin 2024 hun idee voor een activiteit of iets anders indienen via de campagne Top Idee, kom ermee! Hier kwamen ook ideeën over jongerenruimte binnen. Vandaar dat we op deze plek ook dit traject vanuit de gemeente Assen kort samenvatten. We geven hierbij een korte schets van de brainstorm die gemeente Assen organiseerde voor de jongeren die een idee voor een jongerencentrum hadden ingestuurd. Gezien dit traject parallel liep met ons gesprek met jongeren zitten er wat dubbelingen in.

De ruimte die jongeren voor zich zien is bedoeld voor jongeren die naar de middelbare school gaan of naar het MBO. Liefst met mogelijkheden om ook voor jongvolwassenen (25+) bijvoorbeeld workshops of evenementen te organiseren. Het liefst willen ze een locatie in het centrum, of aan de rand van het centrum; een locatie die goed bereikbaar is. De bestaande faciliteiten als DNK of Podium Zuidhaege voldoen niet aan de wensen van jongeren. Opties voor locaties zijn bijvoorbeeld het oude V&D pand, het oude Saloon pand, of de Graansilo (Havenkade).

De jongeren helpen zelf mee met het opknappen van de locatie, stellen de inrichting van het pand voor en denken mee over wat er in het jongerencentrum moet komen. Het is een plek waar jongeren elkaar helpen en coachen (bijv. bij huiswerkbegeleiding), maar ook waar ondersteuning vanuit jongerenwerkers is (een soort mentor). Een plek waar je terecht kan met vragen, ideeën of problemen.

De verantwoordelijkheid voor het wel en wee van het centrum ligt ook bij de jongeren. Alcohol is niet belangrijk volgens de jongeren voor in het jongerencentrum, mede omdat er verschillende leeftijden samenkomen.

Verder zien de jongeren een ruimte voor zich waar je zo in kan lopen: een ''inloopcafé', en waar verder meerdere ruimtes zijn waar verschillende activiteiten plaatsvinden. Je hoeft geen lid te zijn van het jongerencentrum om binnen te lopen. ''Assen Bloeit'' is een initiatief in Assen-Oost die als voorbeeld wordt genoemd. In het jongerencentrum kunnen specifieke (thema)avonden georganiseerd worden voor bepaalde doelgroepen (denk ook aan verschillende leeftijdsgroepen). Er zijn ook ruimtes die verhuurd kunnen worden, en ook bijvoorbeeld gratis ter beschikking worden gesteld aan jonge lokale ondernemers.

Brainstorm Saloon

In eerdere sessies met jongeren, hier de ''brainstorm Saloon'' genoemd, zijn redelijk vergelijkbare ideeën voor een jongerenruimte opgehaald door ICO/DAF en Vaart in Assen. Zij hebben ideeën verzameld over een centraal jongerencentrum waar meerdere ruimtes zijn, voor bijvoorbeeld workshops, chillen, dansen, open podia, studio's (podcast/muziek/films) en gamen (bijv. arcade). Een plek om samen te komen, waar kruisbestuiving kan plaatsvinden door samen te werken en samen dingen te maken. Het ging tevens om een plek waar Digital Art Factory (DAF) ook gehuisvest kon worden. DAF heeft in 2021 een verkenning met DNK-NXT gevoerd om daar in het pand te trekken, maar dat is niet mogelijk gebleken. De uitverkoren plek, de kelderruimte, bleek niet voldoende geschikt om als ruimte voor DAF te dienen.

In juli 2023 heeft in het pand van de voormalige Saloon een bijeenkomst plaatsgevonden met jongeren van diverse pluimage, met het idee om de gemeente te laten zien dat daar mogelijkheden liggen voor een ontmoetingsplek voor jongeren in Assen. Hier waren ICO/DAF, Vaart in Assen en Vaart Welzijn bij betrokken als organisaties. Het ingediende investeringsplan van deze partijen heeft (vooralsnog) geen vervolg gekregen. Discussiepunten waren onder andere het budget, de (brand)veiligheid, en de samenwerking met andere partijen/initiatieven voor jongeren in Assen.

Medewerkers van ICO/DAF geven in een gesprek aan dat ze het beste voor jongeren in Assen willen. Ze zijn intrinsiek gemotiveerd om een creatieve en sociale ontmoetingsplek voor jongeren neer te zetten. Dat hebben ze nu in het bestaande pand in Podium Zuidhaege, maar dat barst uit zijn voegen. Er is beperkt ruimte beschikbaar voor de jongeren die naar DAF komen, en bijvoorbeeld geen ruimte meer voor de opslag van creatieve producties van de jongeren. Ze hebben de wens dat er connecties ontstaan tussen verschillende activiteiten die jongeren kunnen ondernemen: kruisbesmetting. Het gaat om een plek die jongeren zelf vormgeven, een ruimte om in te experimenteren. In het gesprek geven ze aan dat de bestaande organisaties die nu activiteiten voor jongeren aanbieden op **eigen eilandjes** zitten, het komt tot op heden niet bij elkaar; er is te weinig samenhang. Terwijl iedereen hetzelfde wil: jongeren faciliteren in ontmoetingen (zowel vanuit de gemeente als vanuit culturele, welzijnsorganisaties en ondernemers). Dit kwam volgens de medewerkers van ICO/DAF de laatste jaren niet voldoende uit de verf.

Voormalig jongerencentrum ‘’de Industry’’

Om na te gaan waarom het vorige jongerencentrum in Assen is gesloten, hebben we een gesprek gevoerd met Bas de Leeuw, oud medewerker van Vaart Welzijn die bij het initiatief nauw betrokken was.

Het jongerencentrum opende in 2005 en sloot in 2012. Het had een stedelijke functie, naast de bestaande jongerenactiviteiten in wijken, en diende initieel als een soort poppodium voor creatieve jongeren. De faciliteit trok eerst vooral alternatieve jongeren die geïnteresseerd waren in rockmuziek. Naast muziek en dans waren er activiteiten zoals pool en tafelvoetbal. Een succesfactor van het centrum was het betrekken van ouders om hiermee een betere gemeenschapszin en ook veiligheid te bevorderen.

Bas vertelt dat de samenleving en jeugdcultuur aardig veranderde sinds 2005. De opkomst van smartphones en online gaming verminderde de behoefte van jongeren om fysiek samen te komen. Het centrum was in het begin een plaats waar jongeren deze digitale middelen nog niet hadden. En daar werden dan in de beginjaren juist de Lanparty’s (gaming) georganiseerd.

Door de jaren heen ontstonden er problemen zoals overlast, diefstal en geweld, wat de beheersbaarheid van het centrum bemoeilijkte. Uiteindelijk werd het jongerencentrum steeds minder goed bezocht en sloot het in 2012, omdat de kosten voor het onderhoud van het centrum niet langer opwogen tegen het beperkte gebruik. Na de sluiting zijn jongerenwerkers vanuit Vaart Welzijn meer losse evenementen gaan organiseren, samen met jongeren. Bas was bijvoorbeeld betrokken bij de GoZero-feesten in de Bonte Wever. Verder is Vaart Welzijn ook meer vanuit middelbare scholen gaan werken.

Hij geeft als winstwaarschuwing mee dat een jongerencentrum in Assen niet een soort wens van volwassenen moet zijn, maar echt vanuit jongeren zelf moet komen. Het moet niet een doel van een jongerencentrum zijn om een oplossing te bieden voor jongeren die overlast op straat of in een park veroorzaken. Jongeren onder de 18 die niet welkom zijn in de horeca, maar wel willen roken en drinken, kunnen niet bediend worden in een jongerencentrum. Het jongerencentrum kan wel werken als het voor een bepaalde groep is die iets samen wil opzetten.

3. Voorbeelden van jongerencentra elders

We hebben voor vijf gemeenten jongerencentra en welzijnsinstellingen gesproken over jongerenruimtes. We kozen hierbij in lijn van gemeenten Assen, gemeenten uit zonder hbo of wo-instelling. Daarbij keken we zowel wat er in Drenthe voor aanbod is (in Emmen en Hoogeveen), als naar goede voorbeelden uit andere provincies (in Waalwijk en Maassluis). Deze steden zijn wel iets kleiner dan Assen: rond de 30.000 tot 60.000 inwoners. Assen telt een kleine 70.000 inwoners. We namen ook contact op met Stadskanaal, omdat zij als gemeente ervaring hebben met verschillende jeugdcentra, zowel via het concept Jimmy's als via welzijnswerk.

Hoogeveen heeft geen locatie voor jongeren, waar ze in het verleden wel een jeugdsoos hadden. Hoogeveen heeft op dit moment alleen een jongereninloop bij een multifunctioneel centrum in één wijk. De jongereninloop wordt gerund door vrijwilligers, en de jongerenwerkers zijn slechts faciliterend (zij hebben zelf geen uitvoerende rol).

Verder heeft bijvoorbeeld de gemeente Midden-Drenthe een ruim aanbod aan jongerencentra. In vier dorpen (Beilen, Westerbork, Smilde en Bovensmilde) zijn er jeugdcentra, en kleinere dorpen hebben jeugdsozen (al dan niet in het buurthuis). Echter zijn de dorpen in Midden-Drenthe dermate kleiner dan Assen dat een vergelijking niet voor de hand ligt. Beilen trok in het verleden overigens met discotheek Skopje en later Afslag 30 wel veel jongeren vanuit Assen. Het huidige jongerencentrum 'Chill In' in Beilen heeft een ander functie (alhoewel het wel *teenage party's* organiseert)

Vier van de vijf gemeenten hebben op het moment van het onderzoek een locatie waar jongeren terechtkunnen. Het gaat om Maassluis, Waalwijk, Emmen en Stadskanaal. In onderstaande twee tabellen vatten we de belangrijkste kenmerken van de jongerencentra samen. Niet alle jongerencentra konden precieze cijfers over de uitgevraagde kenmerken aanleveren, maar hebben het zo goed mogelijk omschreven (en indicaties gegeven).

Tabel 1. Twee voorbeelden van jongerencentra in het Noorden

Jongerencentrum	**Emmen** (Jimmy's)	**Stadskanaal** (de Kwinne)
Missie/visie	Het zo goed mogelijk toerusten van jongeren voor een toekomst die bij hun past. (of: dat alle jongeren plekken en mensen in hun omgeving hebben die fungeren als springplank en vangnet)	Lange tijd inzet op moeilijke groep van (150) jongeren, afgelopen jaar switch naar bereik van alle jeugd in Stadskanaal (6000/7000 jongeren). Jongerenwerk op school nu meer in de aandacht (de vindplaats), minder gericht op jongerencentrum.
Het doel	Talentenbroedplaats & een makkelijke stap naar hulp zijn	Talentontwikkeling van de jeugd; opstap naar eigen organisatie(kracht) jongeren, vindplaats zijn waar jongeren terecht kunnen voor hulp (professionele vriendschap).
Belangrijkste activiteiten	Vraagbaak, praatje maken, samen eten	Gamecafé, huiskamer, theaterklas, koken.
Leeftijdscategorie	12 t/m 27	16 t/m 23 (12 t/m 16 vooral in Musselkanaal – Skilzz)

Het team/ Aantal betaalde krachten	1 fulltime 1 parttime	Voor 2015: 2 beheerders, 3 jongerenwerkers). Na 2015 2 fte jongerenwerk vast; Sinds afgelopen jaar geen vaste inzet
Jongerencentrum	**Emmen**	**Stadskanaal**
Aantal m³	155	Minimaal 250
Aantal vrijwilligers	-	Wisselend; nu hulp vanuit jongeren in actieprogramma Maatschappelijke diensttijd via Impacter Stadskanaal
Aantal jongeren/bezoekers	100 jongeren in appgroep, 50 vast voor activiteiten.	Verschilt per activiteit; schatting rond de 100.
Aanwezigheid jongerenwerk	nee	ja
Locatie (wijk, rand centrum, centrum)	Rand centrum	Rand centrum
Openingstijden	6 middagen per week (donderdag tot 21.00)	Geen vaste openingstijden
Kostenindicatie	130.000	- Onderdeel van subsidie aan welzijnsorganisatie (Welstad)

Tabel 2. Twee voorbeelden van jongerencentra elders in Nederland

Jongerencentrum	**Waalwijk** (Tavenu)	**Maassluis** (In Blik)
Missie/Visie	Jongen vanuit vertrouwen en in verbinding met hun netwerk begeleidingen bij het volwassen worden.	Kansen creëren voor jongeren en ze ondersteunen, hun ontwikkeling versterken en de betrokkenheid op elkaar en de omgeving versterken. Overtuiging dat iedereen een waardevolle bijdrage aan de samenleving kan leveren
Het doel	Stimuleren en kansen bieden tot talentonwikkeling; (preventieve) hulp bieden; vinden van positieve vormen van vrijetijdsbesteding; bieden van ontmoetings-mogelijkheden	Bevorderen van de jongerenparticipatie en de betrokkenheid bij de leefomgeving; Vroeg signalering, ondersteuning en talentontwikkeling; Versterken van de sociale binding; Aantrekkelijk vrijetijdsaanbod; Overlastbestrijding
Belangrijkste activiteiten	Open inloop op verschillende locaties + minimaal vier georganiseerde activiteiten per week (van ontspanning, educatief, kunst en cultuur tot sport)	Open (sport)inloop in het weekend Koken Kidsclub Meidenwerk Brassband (Zaal)Voetbal Moestuin

Jongerencentrum	**Waalwijk**	Ambulante rondes Projecten/evenementen Participatielessen **Maassluis**
Leeftijdscategorie	12 t/m 23	12 t/m 23 (kidsclub vanaf 10 jaar)
Het team/ Aantal betaalde krachten	14; waarvan 6 jongerenwerkers, 3 docent/orthopedagoog, 3 ondersteuning, een staffunctionaris, een directeur	6; deels ook actief binnen jongerencoaching / buurtsport
Aantal m³	-	-
Aantal vrijwilligers	70	7
Aantal jongeren/bezoekers	6.000-9.000	Gemiddeld 140 jongeren per week – m.b.t. de vaste activiteiten Waarvan 90 bij de open inloop in het weekend.
Aanwezigheid jongerenwerk	Ja (eigen stichting)	ja
Locatie (wijk, rand centrum, centrum)	Rand centrum	Rand centrum (hier ook Cruijf-court en skatebaan aanwezig)
Openingstijden	-	Alle dagen geopend (voor activiteiten)
Kostenindicatie	900.000	350.000 - onderdeel subsidie welzijnsorganisatie (E25)

In de meeste gemeenten is jongerenwerk ook in de school aanwezig. School wordt door velen genoemd als dé belangrijkste vindplaats van jongeren. De gemeente Assen kende afgelopen jaren ook deze insteek met VO en MBO-teams op de school. De gemeente Stadskanaal heeft de focus sinds afgelopen jaar meer verlegd naar de school, en minder in op het jongerencentrum zelf. Het houdt het jongerencentrum aan voor activiteiten (al dan niet door jongeren zelf georganiseerd), maar is niet meer dagelijks open.

In Maassluis en Stadskanaal is het personeel en activiteiten gefinancierd vanuit algemene subsidie die de welzijnsorganisaties van de gemeente ontvangt. Het pand in Stadskanaal is in eigen handen, hierdoor zijn er geen huurkosten aan verbonden, alleen de nutsvoorzieningen (gas, water en elektriciteit). In Maassluis wordt het pand van de gemeente gehuurd. Doordat deze locaties onderdeel uitmaken van welzijnswerk, en niet apart op de begroting staan, is er niet eenvoudig een kostenindicatie mee te geven. Maassluis geeft een grove inschatting mee. De locatie in Stadskanaal zal, mede vanwege hun (nieuwe) werkwijze, de minste kosten maken van de onderzochte gemeenten.

De inschatting van kosten van de locatie in Emmen is 130.000 euro, Goed om te noemen dat hier vraag gestuurd gewerkt wordt, dus niet op initiatief van jongerencentrum zelf activiteiten worden opgezet. In Maassluis staat jongerenwerk (voornamelijk in het jongerencentrum) voor 300.000 euro op de begroting. De grootte locatie, Waalwijk, geeft een inschatting van 900.000 euro. Hier wordt dan ook grootschalig ingezet om jongeren ontmoetingsmogelijkheden te bieden. In Waalwijk hadden ze tot twee jaar geleden vier locaties met een vrije inloop doordeweeks, inmiddels is dat teruggebracht tot twee locaties waar dit kan (Tavenu, 2022). Daarbij richten zij zich sinds vorig jaar meer op preventieve

ondersteuning van jongeren (met de verwachting dat zwaardere jeugdhulp kan worden afgebouwd), en minder op organisatie van culturele activiteiten en evenementen (voor een groter publiek).

De panden in de besproken gemeenten liggen allen aan de rand van het centrum, een geïnterviewde noemde het ‘’opgang naar het centrum’’. Op geen enkele locatie is alcohol toegestaan. Op de meeste locaties staat de koffie en thee standaard klaar, maar in Maassluis is bijvoorbeeld de bar open op vrijdag, zaterdag en zondag open waar een jongerenwerker zorg voor draagt.

Bij het merendeel van de centra is de hoofddoelgroep de jongeren in de leeftijd van 12 t/m 23 jaar. Echter worden er wel, bijv. via kidsclub of dagbesteding, activiteiten vanaf 10 jaar en ouder aangeboden. Vanuit welzijnswerk is er nauw contact met buurtsportcoaches, die op basisscholen al betrokken zijn bij alle gym of wijksport. Door ze in groep 7 of groep 8 al kennis te laten maken met activiteiten van het jongerenwerk, in het jongerencentrum, wordt er ingezet op doorstroom. In Musselkanaal gaat het bijvoorbeeld om jongeren in de basisschoolleeftijd die ook via jeugdzorg bekend zijn.

Tegelijkertijd proberen ze in Waalwijk juist onderscheid te maken tussen tienerwerk (tot 15) en jongerenwerk (15+). Zij zijn van mening dat tienerwerk het beste in de buurt van de woonomgeving kan worden vormgegeven. Daarbij ook de waarschuwing dat jongerenwerk snel vervalt in tienerwerk, en als dat eenmaal gebeurt, blijven vervolgens de oudere jongeren weg.

Vergelijkbare tip van het jongerencentrum Maasluis is dat het belangrijk is om vooraf goed duidelijk te hebben op welke doelgroep het jongerencentrum zich richt. In beginsel richtten zij zich op Nederlands-Marokkaanse jeugd, maar inmiddels hebben ze een succesvolle meidengroep (specifieke momenten) en brassband. Op verzoek van de jongeren worden activiteiten toegevoegd aan het aanbod. Het is van belang te weten wat jongeren zelf willen.

De locatie en de ruimte worden beiden genoemd als succesfactoren van jongerencentra. Dit betekent ook met jongeren langsgaan bij de locaties die een gemeente op het oog heeft. En zorg dat het pand niet gedeeld wordt met andere organisaties, het moet van de jongeren zelf zijn. Dus niet een ruimte in een multifunctioneel centrum, maar een plek met een eigen voordeur.

Varianten van jongerencentra voor Assen

De gemeente Assen heeft CMO STAMM gevraagd onderzoek te doen naar mogelijke opties om ruimte voor jongeren te realiseren. En hierbij de ideeën en wensen van jongeren mee te nemen. Gedurende het onderzoekstraject werd duidelijk dat er vanuit alle partijen de wens bestaat om een fysieke ontmoetingsruimte te creëren. De hieronder uitgewerkte varianten gaan dus allen over het opzetten van een fysieke ontmoetingsplek voor jongeren (tabel 3).

Een jongerencentrum is geen doel op zich, maar een plaats waar (steeds weer nieuwe) groepen jongeren een deel van hun vrije tijd kunnen doorbrengen. Het jongerencentrum biedt daarnaast mogelijkheden om de jongeren te helpen opgroeien tot een zelfstandig individu met oog voor talentenontwikkeling.

In tabel 3 hebben we de kenmerken van drie varianten van een jongerencentrum voor Assen op een rij gezet. Het gaat om een kleine, middel en grote variant van een jongerencentrum. Deze varianten zijn niet in beton gegoten, anders gezegd, het geeft een richting weer om een keuze te kunnen maken als college van B&W.

Tabel 3. Drie varianten van een jongerencentrum voor Assen

Kenmerken	**Klein**	**Middel**	**Groot**
Doel	Talentontwikkeling (a) en opstap naar hulp (b)	a, b, en bieden van ontmoetings-mogelijkheden (c)	a, b, c, en een aantrekkelijk vrijetijdsaanbod (d)
Doelgroep	16 tot 23	12/16 tot 23	12 tot 23
Café functie	nee	ja	ja
Openingstijden	Op aanvraag	Doordeweeks	Zes dagen
Belangrijkste activiteiten	Vraag gestuurd	Inloop-(mid)dagen en georganiseerde activiteiten	Vrije inloop en vaste activiteiten
Medewerkers	1-2	3-6	7+
Vrijwilligers	-	1-10	10+
M³	50-150	150-300	300+
Bezoekers	10-50	50-100	100+
Beheer	Facilitator / Coördinator	Facilitator / Jongerenwerk	Jongerenwerk/ Eigen stichting
Kostenindicatie*	80-130k	130-400k	400k+

*Structurele kosten: huur (maatschappelijk tarief), nutsvoorzieningen, beheer en kostprijs jongerenwerk/facilitator.

Tot slot gaan we in op enkele overwegingen die bij de opzet van een jongerencentrum, in welke vorm dan ook, naar voren kunnen komen.

Welke kansen biedt een jongerencentrum?

Jongerencentra in andere gemeente zetten in op talentontwikkeling en preventieve hulp, en bieden jongeren ontmoetingsmogelijkheden. Het zijn doelen die diverse organisaties in Assen die met jongeren werken ook hebben, maar de organisaties en activiteiten zijn versnipperd. De programmering voor jongeren die bestaande organisaties bieden kunnen bij elkaar gebracht worden in het nieuwe jongerencentrum.

Er is namelijk behoefte aan meer afstemming over de programmering. Hier kunnen bij uitstek jongeren zelf ook uitvoering aan geven. Iets dat de jongeren zelf ook aangaven in hun plan voor een jongerenruimte. En Spot TV Assen, die online content gericht op jongeren maakt, heeft ook als doel om jongeren in Assen te laten zien wat er in Assen gebeurt.

Met de samenwerking van bestaande organisaties en hun activiteiten en nieuwe jongereninitiatieven als BEGR!P ontstaat zodoende een brede basis van jongeren die bij activiteiten betrokken zijn. En als bovendien de bestaande organisaties elkaar beter vinden en afstemmen, kan er voor een meer diverse doelgroep jongeren geprogrammeerd gaan worden vanuit het jongerencentrum. Zo kunnen er activiteiten ontstaan die de aandacht van (nieuwe) jongeren trekken die tot op heden nog niet bij activiteiten betrokken waren. Denk bijvoorbeeld aan educatieve en kookworkshops.

Daarnaast biedt een vrije inloop jongeren op een laagdrempelige manier de kans om zelf met het jongerencentrum en elkaar kennis te maken. Een ruimte waar wat te drinken klaar staat en spellen te spelen zijn, is al genoeg om op te starten. Van daaruit kunnen jongeren zelf met nieuwe ideeën en activiteiten komen, die samen met óf ondersteund door een jongerenwerker/facilitator uitgewerkt en uitgevoerd kunnen worden. Bijvoorbeeld door jongeren te koppelen aan andere locaties of vestigingen om activiteiten op te zetten, zoals bij DNK, Podium Zuidhaege, Garage TDI of de Bonte Wever. Hiermee kan de drempel worden verlaagd voor jongeren om op andere locaties zelf iets te regelen of organiseren. Er ligt een kans in dit soort vormen van samenwerking, bijvoorbeeld tussen het jongerencentrum en culturele organisaties.

Welke risico's zijn er verbonden aan een jongerencentrum?

Het opzetten van een jongerencentrum brengt de nodige kosten met zich mee. Het is een investering voor de lange termijn. De gemeente zal dit (deels) financieren, maar kan ook de organisaties vanuit welzijn en cultuur betrekken waarmee zij subsidierelaties hebben, en mee laten draaien in de organisatie van het jongerencentrum, beheer en uitvoering van activiteiten. In meerdere andere gemeenten geeft de welzijnsorganisatie uitvoering aan het jongerencentrum. Een jongerencentrum zal over het algemeen zelf weinig inkomsten genereren, gezien de doelgroep weinig geld te besteden heeft. De vraag hierbij is verder ook of de gemeente kosteloze activiteiten wil organiseren. Evident is dat voldoende structurele financiering noodzakelijk is om een jongerencentrum draaiende te houden.

Het dagelijks beheer van een jongerencentrum brengt ook kosten met zich mee. De voorbeelden vanuit andere gemeenten laten zien dat er minimaal enkele fte's inzet op een jongerencentrum zit, al dan niet door jongerenwerkers/facilitators zelf. De uitvoeringskracht zit echter normaliter niet enkel bij jongerenwerkers. Voor het beheer zal ook de inzet van jongeren, vrijwilligers een welkome aanvulling zijn. Het koppelen van stagiaires, bijvoorbeeld vanuit de opleiding Social Work, biedt ook mogelijkheden. Bij het jongereninitiatief BEGR!P zit ook energie om mee

te werken en een structuur hiervoor op te zetten, mochten zij in positie worden gebracht.

Daarnaast zal wet- en regelgeving met betrekking tot veiligheid en werken met minderjarigen in acht moeten worden genomen, het koppelen van bestaande organisaties met hun expertise kan in dit geval uitkomst bieden[3]. Tegelijkertijd is het verbinden van bestaande organisaties aan het jongerencentrum een risico, gezien het vertragend of niet prettig kan werken, als bijvoorbeeld de afstemming over de rollen en de communicatie niet voldoende is. Het aanwijzen van één contactpersoon voor de afstemming met gemeente zou mogelijk een oplossing hiervoor bieden.

Bij een jongerencentrum speelt de veiligheid een nadrukkelijke rol. Zowel de sociale veiligheid van het centrum, dat jongeren zich veilig voelen op de locatie en zichzelf kunnen zijn, als ook de fysieke veiligheid. Het vorige jongerencentrum in Assen kreeg te maken met vechtpartijen en ook drugs-gerelateerde problemen. Dit betekent dat de reputatie van een jongerencentrum snel kan veranderen. Hierdoor kan de steun van ouders, uitvoerende organisaties en gemeente(raad/bestuur) wegvallen. Dit zijn zaken die met een preventieve en vroegtijdige aanpak zo veel als mogelijk voorkomen kunnen worden. Een jongerenwerker (of facilitor of coördinator) zal bedacht op signalen (moeten) zijn. Als dergelijke problemen eenmaal voordoen, leidt dit er onherroepelijk toe dat een groep jongeren zich niet meer veilig voelt op de locatie, en niet meer zullen komen. Dit kan ook gaan opspelen bij zaken als pesten, uitsluiting of ander ongewenst gedrag binnen het jongerencentrum.

Als het jongerencentrum, in welke vorm dan ook, opgezet gaat worden, is het belangrijk dergelijke risico's mee te nemen in een businessplan en dit goed te communiceren met de betrokken partijen.

[3] Tevens een kans om Digital Art Factory aan het jongerencentrum te verbinden, mede gezien zij op zoek zijn naar een grotere ruimte.

Voor welke doelgroepen is het jongerencentrum toegankelijk?

Uit alle gesprekken en andere jongerencentra komt naar voren dat de doelgroep breed is. Grofweg van 12 t/m 27 jaar. De focus ligt meestal op de leeftijdsgroep van 16 t/m 23 jaar. Dit omdat de jongeren tussen de 12 en 15 elkaar ook in de wijk vinden.

Sommige geïnterviewden waarschuwen ook dat als het jongerencentrum bezocht gaat worden door een jongere doelgroep, de oudere doelgroep mogelijk weg zal blijven uit het jongerencentrum. Dit zou (deels) opgevangen kunnen worden door met tijdsloten te gaan werken voor doelgroepen, iets dat ook jongeren zelf al opperden. Andere geïnterviewden geven aan dat ze juist ook activiteiten voor de jongere doelgroep aanbieden, zodat zij deze groep vroeg in beeld (ook in het kader van jeugdhulp) hebben, en zo voor blijvende aanwas zorgen. Een idee is om het jongeren zelf te laten bepalen wat de doelgroep van het jongerencentrum is.

Belangrijk om te vermelden dat niet alle jongeren behoefte hebben om in een jongerencentrum elkaar te ontmoeten. De gemeente Assen heeft niet alleen de wens uitgesproken dat de ruimte voor zoveel mogelijk jongeren geschikt is, maar ook dat vooraf de mening van veel verschillende jongeren opgehaald wordt. Dit laatste is in diverse onderzoeken voor Assen afgelopen jaren gedaan en heeft de nodige input geleverd. Een goedbedoeld advies is om niet opnieuw dergelijke behoeften en wensen te gaan inventariseren, maar tot actie over te gaan (indachtig de jongeren die inspraken bij twee raadsvergaderingen afgelopen half jaar)

Wat is de meest geschikte oppervlakte van het jongerencentrum?

De vierkante meters van een pand bepaalt in grote mate hoeveel jongeren er tegelijkertijd aanwezig kunnen zijn, en welke activiteiten er kunnen plaatsvinden.

Jongeren zelf zien een ruime locatie voor zich waar meerdere ruimtes zijn. Het gaat ze dan om een grotere, centrale ruimte (een inloop met eventuele café-functie), en enkele kleinere ruimtes. Bijvoorbeeld om techniek-activiteiten voor jongeren aan te bieden. Hierbij is een aparte ruimte handig, zodat deze apart afgesloten kan worden.

Uiteraard heeft de grootte van een jongerencentrum invloed op de vaste lasten. Denk hierbij aan de huur van het pand, kosten voor gas, water & elektra, en het dagelijkse beheer.

Welke locatie is geschikt voor een jongerencentrum?

Hier is op dit moment geen eenvoudig antwoord op te geven. Meerdere locaties zijn in de gesprekken genoemd, zoals panden die tijdelijk leegstaan (oude V&D, voormalige Saloon) als panden in nieuw te ontwikkelen stadsdelen (Havenkwartier). Jongeren gaven aan ook met containers uit de voeten te kunnen.

In andere gemeenten zijn jongerencentra vaak aan de rand van het stadscentrum gelokaliseerd. Als er een lijst met mogelijke opties/locaties gevormd is, lijkt het nuttig om samen met jongeren langs deze locaties te gaan, om hen een stem te kunnen geven en mee te laten beslissen. Dit zal de jongeren het gevoel van eigenaarschap geven. In de keuze voor een locatie zullen bij voorkeur ook omwonenden gehoord/geïnformeerd worden, om klachten en ergernissen voor te zijn, gezien een jongerencentrum voor wat reuring kan zorgen.

Welke activiteiten kunnen plaatsvinden in het jongerencentrum?

Dit kan bijvoorbeeld gaan om reeds bestaande activiteiten (zie de Bijlage met een overzicht van jongerenactiviteiten en -initiatieven). Daarnaast zijn er ook activiteiten uit de gesprekken naar voren gekomen die niet specifiek al in een bestaande activiteit terugkomen. Het jongerencentrum kan plaats bieden voor huiswerkbegeleiding, stages, educatieve workshops (programmeren, solliciteren, koken), samen eten, een poppodium voor optredens, filmavond, een uitleen en een bar. Van belang is dat jongeren zelf gaan over programmering.

Hoe ziet de inrichting er uit?

De inrichting van het pand is iets waar jongeren belang aan hechten, en niet alleen graag willen meedenken, maar ook zelf zorg voor willen dragen. Jongeren zelf zien een centrale ontvangstruimte voor zich waar plek is om te chillen, en waar ook wat gedronken en gegeten kan worden (een bar en een keuken) en spellen kunnen worden gespeeld, zoals pool, tafelvoetbal, darts, consoles en arcade.

De inrichting van zo'n ruimte kan door jongeren zelf ingevuld worden, er zijn veel creatieve jongeren die graag hier hun steentje aan bijdragen. Het liefst staan er in ieder geval een paar banken, maar jongeren noemen ook een podium, die binnen een dergelijke ruimte past. Verder zien zij nog diverse kleinere ruimtes voor zich voor brainstorm-/praatsessies, workshops te doen, studio's in te richten, en voor opslag. Mocht dit niet allemaal te realiseren zijn op een locatie, dan hopen zij in ieder geval dat er groeimogelijkheden in het vooruitzicht worden gesteld.

Wat is de rol van organisaties die voor en met jongeren werken?

Bestaande organisaties die nu activiteiten voor jongeren aanbieden (zie Bijlage) kunnen in het jongerencentrum opgenomen worden. Hier lijkt op basis van de gevoerde gesprekken draagvlak voor te zijn. Dit betekent ook dat er financiën vanuit bestaande subsidie-relaties meegenomen kunnen worden. Denk hierbij aan cultuur- en welzijnsorganisaties.

Goed om te noemen dat deze organisaties ook hun eigen positie, financiering en betrokkenheid hebben. Er zijn heldere afspraken en goede communicatie onderling nodig om bestaande organisaties samen in het jongerencentrum te laten werken. Als de verbinding en de communicatie tussen de partijen niet goed is, is dit een afbreukrisico om huidige samenwerkingspartijen in het jongerencentrum betrokken te laten zijn. Idealiter vullen de partijen elkaar aan, en versterken elkaar. Hierin speelt de gemeente ook een zeer belangrijke rol, om heldere kaders mee te geven en de organisaties in hun kracht te zetten. En daarbij aan te geven waar de gemeente zelf faciliteert, financiert of partijen bij elkaar brengt, en waar zij geen rol in hebben.

Slotopmerkingen

Los van welke variant van een jongerencentrum er in Assen komt, zijn er enkele overwegingen mee te geven aan de gemeente Assen op basis van het onderzoek.

Het gaat enerzijds om het bestendigen en eventueel versterken van bestaande activiteiten in de diverse wijken van Assen voor jongeren van 10-15 jaar. De poll van Dagblad van het Noorden, begin 2023, over de stelling ‘’elke wijk in Assen moet een eigen jeugdhonk krijgen’’, bleek 90% van de 200 stemmers het ‘’eens’’ te zijn. Jongerenwerkers en buurtsportwerkers van Vaart Welzijn organiseren al diverse activiteiten en deze blijven belangrijk voor deze jonge doelgroep, omdat zij veel op de eigen woonomgeving gericht zijn. Het is niet de bedoeling dat al de bestaande wijkactiviteiten een plek krijgen in een nieuw (stedelijk) jongerencentrum. Tevens zijn vanuit andere gemeenten bekend dat de aanwezigheid van een jongere doelgroep kan betekenen dat de oudere doelgroep wegblijft uit het jongerencentrum.

In de versterking van activiteiten in wijkcentra is het belangrijk dat jongeren zich er welkom voelen. Omdat het vaak gaat om multifunctionele locaties hebben jongeren weinig te zeggen over de inrichting van de locatie en de momenten dat ze aanwezig kunnen zijn. Als jongeren het gevoel krijgen dat ze niet gewenst zijn op de locatie of teveel rekening moeten houden met andere doelgroepen, zullen ze wegblijven. Het eigenaarschap is ook op deze gedeelde locaties een aandachtspunt. Het instellen van een jongerenteam(of panel) die activiteiten en/of programmering opzet voor jongeren, zoals in DNK en Podium Zuidhaege, komt hieraan tegemoet.

Anderzijds is het al geruime tijd bekend dat de communicatie over activiteiten in Assen niet alle jongeren bereikt. De programmering van activiteiten door verschillende organisaties is niet altijd afgestemd. Het advies is om deze programmering op één plek te laten samenkomen en van daaruit te communiceren over activiteiten voor jongeren in Assen. Door een (jongeren)organisatie die weet via welke kanalen jongeren te bereiken zijn. Als bijvangst kan dan ook het hardnekkige beeld dat er van Assen bestaat, dat er niks voor jongeren te doen is, ontkracht worden. Uit dit onderzoek is eens te meer duidelijk geworden dat allerlei organisaties in Assen hun best doen om activiteiten te organiseren en jongeren te betrekken. Er is veel te doen, je moet het alleen wel weten te vinden. Maar er is geen jongerencentrum in Assen, waar jongeren aangeven wel behoefte aan hebben.

Kortom, de volgende stap is nu om een keuze te maken welke richting de ruimte voor jongeren op gaat, acties op gang te brengen met jongeren en mogelijke locaties, en te zorgen voor een businessplan.

Geciteerde rapporten

- De Leeuw & Steenge (2022). Experimenteerruimte voor jongeren. Stedelijke jongeren ontmoetings- & activeringsplek.
- Gemeente Assen (2023). Beleid voor en door jongeren. Startnotitie.

- Rekenkamercommissie gemeente Assen (2022). Jong in Assen. SenseGuide.
- Vaart Welzijn (2022). Onderzoek jongeren in Assen.
- Tavenu (2023). Jaarverslag 2022 Tavenu – Jongerenwerk Waalwijk.

Bijlage

Als onderdeel van het onderzoek zijn de huidige structuren in kaart gebracht. Welke organisaties en netwerken zijn bij jongeren betrokken? En welke activiteiten worden er aangeboden voor jongeren? Op de volgende pagina volgt een opsomming hiervan.

Deze kan gebruikt worden als uitgangspunt en vindplaats van wat er voor jongeren te doen is en wie bij de organisatie betrokken is. Al een aantal jaren is bekend dat jongeren in Assen niet altijd goed op de hoogte zijn van wat er voor hen georganiseerd wordt en op welke plekken ze terecht kunnen. Ze kunnen de informatie hierover niet vinden.

Kortom, er is behoefte om de programmering van activiteiten voor jongeren beter af te stemmen. Vervolgens is de communicatie over de programmering een cruciaal onderdeel. Het advies is om één organisatie verantwoordelijk te laten zijn voor de communicatie over activiteiten voor jongeren en deze op de plekken te delen waar jongeren ook daadwerkelijk aanwezig zijn, denk aan scholen en op sociale mediakanalen.

Organisaties betrokken bij jongeren

- ✓ Vaart Welzijn
  - Met o.a. jongerencoaches, sociaal cultureel werkers, jongerenwerkers, straathoekwerk, jeugdmaatschappelijk werkers en buurtsportwerkers.
- ✓ ICO/DAF
  - ICT in praktijk/ kunst, cultuur(educatie) en talentontwikkeling
- ✓ Podium Zuidhaege
  - cultuur en talentontwikkeling
- ✓ DNK
  - Cultureel programma, jongerenpanel OUI WE
- ✓ Gemeente Assen
  - uitvoering jeugdwet, opdrachtgever welzijn, preventie, handhaving, veiligheid (o.a. Jongeren Overleg Tafel), wonen, werken, onderwijs (ook VSV: schakeltraject O&S, jeugdparticipatie (o.a. jongerenpanel), jongerenbudget
- ✓ Raadsbrede werkgroep jongeren
- ✓ Spot TV
- ✓ Vaart in Assen
- ✓ GGD
- ✓ Yorneo (preventieve inzet)
- ✓ Ondernemers
  - o.a. Geert te Velde van Autentieq & Tessa de Wilde van Pand 17/ Plaza Sportz
- ✓ Garage TDI
- ✓ Kunst & Cultuur Popsport
- ✓ Sportstad
- ✓ Sport Drenthe (Maatschappelijke Diensttijd)
- ✓ Kunstbende
- ✓ Onderwijs
- ✓ VNN
- ✓ COC – Jong en Out & Expreszo Assen
- ✓ Leger des Heils
- ✓ Wijkcentra (o.a. Markehuus, El Padrino, Zonnereep, De Dissel)
- ✓ AZC/ Vluchtelingenwerk

Locaties waar iets te doen is voor jongeren

- ✓ VO scholen – jongerenwerkers laagdrempelig toegankelijk voor individuele ondersteuning & groepsgerichte (meer informatieve) aanpak
- ✓ MBO scholen – ondersteuning van individuele jongeren en groepsgerichte aanpak binnen school
- ✓ DAF – 4 dagen in de week open
- ✓ Podium Zuidhaege
- ✓ DNK - studeren en elkaar ontmoeten
- ✓ Autentiq, programmering met een jongerencoach
- ✓ Pand 17
- ✓ Garage TDI – op zaterdagen i.s.m. Vaart Welzijn bijeenkomsten voor jongeren rond muziek en theater
- ✓ Wijkcentra
  - Zonnereep in Assen-Oost– jeugdsoos voor 12-15 jaar & jeugdsoos 16+ - 3 keer per maand wordt dit georganiseerd)
  - El Padrino in Kloosterveen – jongerencentrum voor jongeren t/m 17 jaar – 1x per maand een avond
  - Markehuus jongeren
- ✓ Koopmansplein & Gouverneurstuin (ook hangplekken)
- ✓ Leger des Heils
- ✓ Scouting
- ✓ Kerken
- ✓ AZC's / opvanglocaties

Overzicht van jongerenactiviteiten en/of -initiatieven (2023/2024)

- ✓ Podium Zuidhaege organiseert meerdere themafestivals voor jongeren waaronder Youth See en een Urban art festival (met hulp van eigen jongerenpanel) en een training zelfvertrouwen door middel van dans + dansproject met internationale schakelklas
- ✓ DAF (4 dagen in de week open)
- ✓ Vaart in Assen organiseert rond Koningsnacht en -dag extra activiteiten voor jongeren.
- ✓ Garage TDI organiseert op zaterdagmiddag & -avond activiteiten voor jongeren samen met Vaart Welzijn 'Move Your Ass'. Jongeren kunnen workshops volgen op het gebied van theater, muziek en identiteit.
- ✓ DNK heeft een jongerenpanel Oui/We om jongeren meer invloed te geven op de programmering en rol bij de communicatie hierover.
- ✓ Het Internationaal Filmfestival Assen organiseerde een extra festivaldag voor jongeren.
- ✓ Danshuis Noord had afgelopen jaar een festival voor talentvolle jonge dansers in Podium Zuidhaege georganiseerd en wil dit in 2024 opnieuw doen.
- ✓ Cultuurcoach van Vaart Welzijn programmeert i.s.m. Autentiq en jongeren
- ✓ jongerencultuur avonden in de binnenstad.
- ✓ 120 sportverenigingen (Asser Sport akkoord)
- ✓ Jongerenbudget gemeente Assen– ideeënfestival maart 2024
- ✓ Jongerenpanel (200 leden)
- ✓ Join Us (eenzaamheid)
- ✓ Hang-out (autisme)
- ✓ STORM-aanpak i.s.m. Vaart Welzijn en onderwijs - gericht op jongeren met sombere gedachten
- ✓ Vaart Welzijn programmeert jongerenactiviteiten in verschillende wijken
- ✓ Sportbuurtwerkers organiseren sportactiviteiten in verschillende wijken
- ✓ Scouting
- ✓ Pand 17 - uitgaansactiviteiten voor jongeren
- ✓ Winters Assen – optredens jonge DJ's
- ✓ Studio Hellenthal – Helden in de Stad: Romy – première januari 2024.
- ✓ Orange the World (campagne Verenigde Naties)